

Generaldirektören

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna
registrator@ei.se

2021-06-03

Svk 2018/2604

ANSÖKAN

EI 2008-101345

Ansökan om koncession enligt ellagen för ny 220 kV-ledning med anslutning till station Rätan i Bergs kommun. Ansökan ska prövas inom ärendet 2008-101345.

Ansökan

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) ansöker om tillstånd att anlägga en 220 kV-förbindelse från station Rätan CT269, Bergs kommun, för att ansluta till befintlig ledning RL22 S1 cirka 900 meter söder om stationen (se koncessionskarta i bilaga 1). Ledningen kommer benämnas RL5 S2 och löpa från Unipers station till station Rätan CT269.

Bakgrund

Svenska kraftnät har driftsatt en ny station, CT269. Syftet med den nya stationen har varit att förbättra kapaciteten och tillgängligheten för de produktionsanläggningar som är anslutna till befintliga stationer och därigenom möjliggöra för anslutning av mer förnybar el, höja driftsäkerheten i stationer, bygga bort befintliga produktionsfrånkopplingar i området och undvika risken för effektpendlingar.

Svenska kraftnät planerar utföra ett antal ledningsåtgärder i Rätan, Bergs kommun för att kunna dra nytta av den nya stationen. Ledningsåtgärden syftar till att förbinda Unipers station med Svenska kraftnäts station istället för station Turingen och Ånge.

Sträckning och tekniskt utförande

Ledningen planeras som en 220 kV förbindelse mellan nya Rätan station CT269 och befintlig kraftledning RL22 S1. Stolparnas totala höjd från marken upp till topplinan kan bli upp till ca 40 meter (topplinan är ca fyra meter högre än stolpen). Avståndet mellan stolparna varierar beroende på terrängens beskaffenhet och omgivningen, men kommer att ligga i storleksordningen mellan ca 150-250 meter.

Ledningen planeras med stagade eller ostagade portalstolpar i stål. Speciella vinkelstolpar kommer användas i punkter där ledningen byter riktning. Dessa utformas individuellt och är ibland försedda med staglinor utbredda vinkelrätt mot linjeriktningen. En ändstolpe av stål kommer även att anläggas. Jordningen av stolparna sker genom förläggning av en längsgående marklina i ren koppar eller kopparbelagt ställina. I toppen av stolparna finns två topplinor som fungerar som åskledare. Fundament för den nya ledningen kommer vara betongfundament, plintar förankrade i berg eller, då lösa jordarter förekommer, som plattor med plintar.

En koncessionskarta redovisas i bilaga 1. Teknisk beskrivning redovisas i bilaga 2.

Samrådsprocessen

Myndighetsdialog skickades ut under sommaren 2019 till berörda myndigheter, Bergs kommun och Tåssåsens sameby.

Ett underlag för avgränsningssamråd skickades under vintern 2019 i utökad krets till bland annat berörd länsstyrelse och kommun, övriga sektorsmyndigheter, organisationer, fastighetsägare och allmänhet som kan tänkas beröras av planerade ledningsåtgärder. Svenska kraftnät har i detta samråd valt att inte ha ett informationsmöte för allmänheten, utan istället ha ett skriftligt samråd och föra en kontinuerlig dialog med berörda parter. I samband med samrådets utskick skedde annonsering i Östersunds Posten och Länsstidningen Östersund har skett den 2019-12-14 och 2019-12-21.

Svenska kraftnät har sammanställt inkomna synpunkter i en samrådsredogörelse till länsstyrelsen (se bilaga 7).

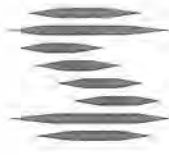
Länsstyrelsen har 2020-04-24 beslutat att ledningen antas medföra betydande miljöpåverkan (se bilaga 6).

Alternativ

Utredna alternativ avseende såväl sträckning som utformning redovisas i miljökonsekvensbeskrivningens kapitel 3 (bilaga 3).

Växelströmsförbindelsen måste utformas som en luftledning för att uppfylla kravet på driftsäkerhet och Svenska kraftnäts regeringsuppdrag att utveckla ett kostnadseffektivt, driftsäkert och miljöanpassat elöverföringssystem. Luftledningar är driftsäkert och kostnadseffektivt.

En markkabel har sämre driftsäkerhet än en luftledning på grund av ett större antal potentiella felkällor och väsentligt längre reparationstid. Reparationer på en luftledning tar oftast några timmar upp till ett dygn. Om det däremot inträffar ett

kabelfel måste felet lokaliserats och sedan grävas fram för att kunna repareras utan att andra kablar skadas. Reparation av en 400 kV-kabel tar i genomsnitt 730 timmar dvs en månad enligt europeisk statistik. Den ökade risken för avbrott och de avsevärt längre reparationstider som en markförläggning innebär kan i förlängningen medföra stora negativa konsekvenser för driftsäkerheten i hela stamnätet. Detta gäller både om en eller flera kortare eller längre sträckor kabelförläggs.

En kabelförläggning av ansökt sträckning skulle innebära ytterligare intrång, miljöpåverkan och kostnader i samband med anläggande av nödvändig terminalstation för att klara övergången mellan omgivande luftledning och kabel.

Sammantaget bedöms den föreslagna koncessionslinjen vara den som är mest lämplig med hänsyn till att ändamålet med ledningen ska uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön och som bäst motsvarar kraven på driftsäkerhet.

Miljökonsekvenser

Projektet innebär ett antal aktiviteter som kan medföra påverkan, vilket kan leda till konsekvenser för människors hälsa och miljön. En utförlig redovisning av de bedömda miljökonsekvenserna och skyddsåtgärderna finns i miljökonsekvensbeskrivningen.

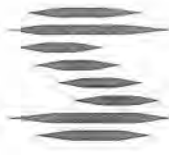
Den samlade bedömningen är att konsekvenserna blir obetydliga-små eller obetydliga för planerade ledningsåtgärder, förutom för naturmiljö där konsekvenserna bedöms bli små-måttliga samt måttliga för naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2. Flera av konsekvenserna bedöms vara övergående eftersom de främst uppkommer i byggskedet.

Miljöhänsyn

Entreprenaden kommer att utföras av erfarna entreprenörer som är väl förtrogna med arbeten av liknande slag. De ska också utföras med bästa möjliga teknik. Arbetena ska planeras så att konsekvenser i form av buller, begränsad framkomlighet etc. minimeras.

Etablerings- och upplagsområden, arbetsvägar m.m. ska planeras och uppföras så att direkt berörda fastighetsägare och allmänhet inte belastas med än nödvändigt.

En redogörelse för hur projektet uppfyller de allmänna hänsynsreglerna redovisas nedan. Närmare detaljer och åtaganden framgår av miljökonsekvensbeskrivningen.

Kunskapskravet i 2 kap. 2 § miljöbalken

Svenska kraftnät är ett statligt affärsverk med uppgift att förvalta Sveriges stamnät för elkraft, som omfattar ledningar för 400 kV och 220 kV med stationer och utlandsförbindelser. Svenska kraftnät utvecklar stamnätet och elmarknaden för att möta samhällets behov av en säker, miljövänlig och ekonomisk elförsörjning. Svenska kraftnät har över 700 anställda och ytterligare flera hundra personer sysselsätts på entreprenad för drift och underhåll av stamnätet runt om i landet. Svenska kraftnät har således god erfarenhet och kompetens på området, något som är värdefullt för att på bästa möjliga sätt kunna tillvarata miljöintressena vid ledningens anläggande. Svenska kraftnät ser till att medarbetarna har den kompetens som krävs för att kunna göra långsiktiga och hållbara bedömningar där miljöhänsyn är en viktig del av underlaget.

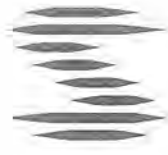
I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas bedömda konsekvenser för verksamhetens påverkan på omgivningen.

Svenska kraftnät har upprättat tekniska riktlinjer i form av Miljö- och hälsokrav i bygg- och anläggningsentreprenader samt underhållsentreprenader (TR 13). Detta dokument används vid upphandling och redovisar de krav som affärsverket ställer. Krav finns bl.a. på att en miljöplan ska upprättas för entreprenaden och att miljöutbildning ska genomföras.

Försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § miljöbalken

De försiktighetsmått och skyddsåtgärder som kommer att vidtas i projektet framgår av miljökonsekvensbeskrivningen. Utredningar och inventeringar har gjorts för att få bästa möjliga beslutsunderlag. Svenska kraftnät iakttar försiktighet avseende påverkan på miljö och hälsa och använder sig av bästa möjliga teknik vid byggande och underhåll av ledningarna. Exempel på försiktighetsåtgärder är att:

- > vid upplag av utrustning eller annat material där risk för att läckage till omgivningen kan ske ska åtgärder vidtas för att förhindra detta,
- > om det finns anledning att misstänka förekomst av föroreningar ska anmälan göras till tillsynsmyndighet,
- > om fornlämningar påträffas under grävning eller annat arbete, avbryts arbetet omedelbart enligt bestämmelserna i 2 kap. 10 § kulturmiljölagen. Den som leder arbetet gör en anmälan snarast till länsstyrelsen om att en fornlämning har påträffats.
- > miljöanpassade, biologiskt nedbrytbara smörj- och hydrauloljor samt propylenglykol ska användas till fordon och maskiner.
- > Inom områden med skogliga naturvärden ska fällning av träd göras restriktivt, exempelvis inom område med naturvärdesobjekt. Syftet är att minska påverkan på

dessa skogliga värden när ledningsgatan anläggs och vid framtida underhållsåtgärder. Vid planering av ledningssträckan görs anpassningar för att i största möjligaste mån undvika dessa värden.

Produktvalsprincipen i 2 kap. 4 § miljöbalken

Vid underhåll av ledningarna och reparationer undviker Svenska kraftnät så långt som möjligt att använda kemiska produkter som kan medföra risk för människors hälsa och miljön.

Svenska kraftnäts anläggningar innehåller många olika material och ämnen - en del av dem är miljöfarliga. Verket arbetar aktivt för att minska utsläppen av sådana ämnen. Exempelvis genomför vi årligen åtgärder för att minimera utsläppen av växthusgasen svavelhexafluorid (SF_6) från brytare och gasisolerade ställverk.

I tidigare nämnda tekniska riktlinjer (TR 13) anges ämnen och material som inte får användas eller som bör undvikas. Hit hör utrustning som innehåller mätbara halter av PCB. Utrustning som innehåller SF_6 bör vara fyllda enbart med denna gas. Om blandgas krävs accepteras kvävgas (N_2) men inte koltetrafluorid (CF_4) av miljöskäl.

Entreprenörer som genomför inköp av material och utrustning ska säkerställa att leverantören lämnar information om denna i samband med försäljningen t.ex. via miljövarudeklaration.

Hushållnings- och kretsloppsprincipen i 2 kap. 5 § miljöbalken

Svenska kraftnät är ett statligt affärsverk som förvaltar och utvecklar det svenska stamnätet på uppdrag av riksdag och regering. Ett av Svenska kraftnäts uppdrag är att erbjuda säker, effektiv och miljöanpassad överföring av el på stamnätet

Svenska kraftnät anser att stamnätet innebär ett effektivt sätt att transportera energi.

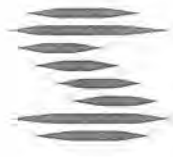
Lokaliseringsregeln i 2 kap. 6 § miljöbalken

Svenska kraftnät anser att sådan plats och utformning valts som medför minsta intrång och olägenhet. Diskussioner har under samrådstitiden förts med berörda sakägare om lämplig utformning.

Samråd har genomförts med myndigheter, intresseorganisationer och allmänheten avseende den föreslagna sträckningen.

Ansvar för skadad miljö i 2 kap. 8 § miljöbalken

Svenska kraftnät är som verksamhetsutövare ansvarig för ledningarnas drift och underhåll samt för att avhjälpa de eventuella skador som anläggningarna orsakar i

miljön. Inom Svenska kraftnäts organisation finns, som framgått av denna ansökan, betydande erfarenhet av elöverföring och de miljömässiga frågor som kan uppstå i samband med eventuella olyckor och tillbud.

I de tidigare nämnda tekniska riktlinjerna (TR 13) anges att entreprenören ska upprätta en skriftlig nödlägesplan för akuta händelser och kommunicera den till personal och underentreprenörer.

Svenska kraftnäts projektledare/underhållsingenjör ska omedelbart informeras vid olyckor eller tillbud som kan ge upphov till miljöpåverkan. Olyckor eller tillbud dokumenteras i en händelserapport som skickas till projektledaren alternativt dokumenteras i Svenska kraftnäts underhållssystem.

Aktuell tillsynsmyndighet ska alltid informeras vid händelse som kan ge upphov till miljöpåverkan.

Entreprenören ansvarar för att lämplig saneringsutrustning finns att tillgå vid arbetsplatsen, i alla arbetsmaskiner samt i andra fordon där behov finns. Entreprenören ansvarar även för att sanering utförs. Vid större haveri sker återställande av mark i samråd med tillsynsmyndighet.

Skador som kan uppkomma under byggskedet, exempelvis avgrävda dräneringsrör och uppgrävda vägar, återställs.

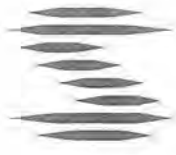
Planförhållanden

Enligt 2 kap. 8 § ellagen får en nätkoncession för linje inte strida mot någon detaljplan eller områdesbestämmelse. Ledningen står inte i strid med någon detaljplan eller områdesbestämmelse.

Berörda fastigheter

Den planerade förbindelsen kommer att beröra fastigheter i Bergs kommun i Jämtlands län.

Arbetet med att teckna markupplåtelseavtal för den nya förbindelsen kommer att påbörjas när Energimarknadsinspektionen har tagit beslut om koncession. Markupplåtelseavtalen kommer att läggas till grund för upplåtelse av ledningsrätt vid förrättning enligt ledningsrättslagen. I de fall avtal inte kan träffas kommer frågan om förtida tillträde till marken att tas upp vid förrättning om ledningsrätt hos Lantmäteriet.

Vid undersökningar av mark som måste ske innan koncessionsbeslut kommer Svenska kraftnät teckna avtal om tillträde för att få förundersöka med varje enskild fastighetsägare.

Förteckning över samtliga berörda fastigheter bifogas (bilaga 8).

Pågående parallella prövningar

Svenska kraftnät har fått beslut i två prövningar hos Länsstyrelsen i Jämtlands län

Länsstyrelsen i Jämtland har prövat Svenska kraftnäts ansökan om dispens enligt artskyddsförordningen eftersom skyddade arter har påträffats som kan påverkas av den nya ledningen. Länsstyrelsen har beviljat dispens enligt artskyddsförordningen (DNR 522-5506-2020)

Länsstyrelsen har prövat den dispensansökan som Svenska kraftnät har lämnat in för att kunna uppföra stolpar nära riksvägen. Länsstyrelsen har beviljat dispens enligt beslut DNR 258-8850-2020.

Berörda nätkoncessioner

Svenska kraftnät vill upplysa Energimarknadsinspektionen om detta ärendes samhörighet med de 2 andra koncessionsansökningarna som har lämnats in för åtgärder på ledningar runt Rätan stationer.

I området pågår även prövning om koncessions-förlängning av 8000 CC med diarienummer 2008-101345. I dialog med EI ska även denna koncessionsansökan prövas samtidigt som 2008-101345.

Tidplan och kostnader

Byggstart för ny anslutningsledning RL5 S2 planeras till 2023. Enligt gällande tidplan kommer arbetena med ledningen pågå fram 2025 och då vara klar för drifttagning.

Ombyggnaden planeras pågå under ca 3 år och investeringskostnaden beräknas till cirka 120 miljoner kronor för alla ledningsåtgärder runt Rätan.

Övrigt

Koncession söks tillsvidare.

Till ansökan bifogas bilagor enligt nedan angivna förteckning. Beträffande behörighetshandlingar, organisationsplan, årsredovisning m.fl. handlingar hänvisas till motsvarande handlingar i redan ingivna ärenden och till Svenska kraftnäts webbsida www.svk.se. Om Energimarknadsinspektionen önskar att dessa handlingar inges i original emottas besked härom.

Beslut om denna ansökan har fattats av generaldirektör _____ efter
ter föredragning av _____ . I ärendets slutliga handläggning har även delta-
git enhetschefen _____ .

Sundbyberg, dag som ovan

Bilagor

1. Koncessionskarta i skala 1:50 000
2. Teknisk beskrivning
3. Miljökonsekvensbeskrivning
- 4.
5. Arkeologisk utredning
6. Beslut betydande miljöpåverkan
7. Samrådsredogörelse inkl bilagor
- 8.

2021-06-11

2021-102364-0001